

14. november 2019
Sagsnr. 19/06953
Klagenummer: 1004833

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

ÆNDRING af dispensation i sag om opførelse af anneks indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen i Bornholms Regionskommune

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, jf. § 65, stk. 2, jf. § 78, stk. 1, 1. pkt.¹

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Bornholms Regionskommunes afgørelse af 27. august 2019 om dispensation til opførelse af anneks indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F1
, beliggende A1 , 3770 Allinge, til et afslag.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneneshus.dk
www.naevneneshus.dk

¹ Lovbekendtgørelse nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 5. september 2019 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Slots- og Kulturstyrelsen.

Klager har navnlig anført, at

- der ikke er tale om særlige omstændigheder, der kan begrunde dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen,
- annekset vil blive placeret meget tæt på fortidsminderne og derved påvirke ind- og udsynet fra dem, og
- dispensation vil medføre en uønsket præcedens.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Ejendommen/området

Ejendommen, hvor annekset ønskes opført, ligger i et sommerhusområde, som grænser op til kysten langs F2 og F3. På ejendommen, der har et areal på ca. 1.950 m², er der i 2017 opført et sommerhus på ca. 124 m², samt en bygning på ca. 15 m², der ligger omkring 8 m øst for sommerhuset

Området nord og øst for ejendommen er præget af sommerhusbebyggelse, mens landskabet syd for A2, som afgrænser ejendommens sydlige skel, er forholdsvis åbent og uberørt med opdyrkede marker og skovbevoksning. Ejendommen er i sin helhed omfattet af fortidsmindebeskyttelseslinjer omkring tre fortidsminder.

Det fremgår af Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside ”Fund og Fortidsminder”, at de tre beskyttede fortidsminder er klippeflader med indhuggede helleristninger fra oldtiden med op til ti skåltegn (fredningsnr. 5033:118, 5033:119 og 5033:120). Fortidsminderne ligger i forlængelse af større kulturarvsområder med en række helleristningssten ca. 140 sydvest og ca. 260 m øst for ejendommen.

2.2 Sagens forhistorie

Bornholms Regionskommune meddelte den 11. oktober 2016 dispensation til om- og tilbygning af en eksisterende vandværksbygning på ejendommen. Kommunen lagde ved afgørelsen vægt på, at byggeriet i sin helhed skulle opføres længere væk fra fortidsminderne end den eksisterende vandværksbygning, og at det ansøgte skulle opføres i et udbygget sommerhusområde, hvor en række sommerhuse grænsede op til fortidsminderne. Kommunen lagde herudover vægt på, at fortidsminderne ikke fremstod særlig synlige i landskabet, og at sommerhuset ikke ville påvirke indsynet til og udsynet fra fortidsminderne. Afgørelsen blev ikke påklaget.

2.3 Den påklagede afgørelse

Ejendommens ejer har den 24. juni 2019 ansøgt om dispensation fra fortidsmindebeskyttelseslinjen til opførelse af et annekst på ca. 15 m² med træbeklædning og fladt tag af tagpap. Annekset påtænkes placeret løst ovenpå på to store betonplader, umiddelbart nord for sommerhuset på ejendommen, hvor det ifølge ansøgningen vil komme til at ligge lavt i terræn, således at der tages hensyn til naboer samt adgangen til de fredede fortidsminder.

Bornholms Regionskommune har den 27. august 2019 meddelt dispensation til det ansøgte. Regionskommunen har vurderet, at der er tale om opførelse af en mindre tilbygning bagved et eksisterende sommerhus i et udbygget sommerhusområde med andre sommerhuse tæt på fortidsminderne. Annekset vurderes på grund af placeringen ikke at vil fremstå særlig synligt i landskabet.

Endvidere er det Bornholms Regionskommunes vurdering, at det ansøgte ikke vil påvirke indsigten til og udsynet fra fortidsminderne væsentligt negativt, idet det er en forudsætning for dispensationen, at annekset placeres mindst 15 m fra det nærmeste fortidsminde.

2.4 Klagers indhold

Klager har anført, at der ikke i den konkrete sag foreligger særlige omstændigheder, der kan begrunde en dispensation fra de restriktive bestemmelser om fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Det ansøgte vil efter klagers vurdering grundet dets placering fremstå markant og derved påvirke den landskabelige betydning af de tre helleristningssten, og herunder begrænse indsynet til og udsynet fra dem.

Derudover er det klagers opfattelse, at en dispensation til vil medføre en uønsket præcedensvirkning.

Klager har den 17. september 2019 supplerende bemærket, at placeringen af annekset vil medføre en uheldig fortætning af byggeriet på ejendommen. Alternativt bør annekset opføres på ejendommens sydøstlige hjørne længst væk fra fortidsminderne, såfremt der meddeles dispensation.

2.5 Bornholms Regionskommunes bemærkninger til klagen

Bornholms Regionskommune har den 12. september 2019 bemærket til klagen, at der i sommerhusområdet øst for den omhandlede ejendom også ligger en række sommerhuse tæt på beskyttede helleristningssten, hvor der tidligere er meddelt dispensationer til byggeri. Der er i den forbindelse henvist til en dispensation til opførelse af et sommerhus på A3 fra 2010, hvor regionskommunen i overensstemmelse med en udtalelse fra Kulturstyrelsen vurderede, at der var tale om et udbygget sommerhusområde, hvor sommerhuset skulle placeres med gavlen ud mod det fredede

område og ikke ville komme til at ligge nærmere fortidsminderne end de eksisterende sommerhuse i nærområdet.

Bornholms Regionskommune har desuden henvist til den meddelte dispensation fra 2016 til ombygning og udvidelse af den eksisterende vandværksbygning på ejendommen, som ikke blev påklaget.

Endelig har Bornholms Regionskommune oplyst, at regionskommunen den 11. september 2019 ved en besigtigelse af ejendommen konstaterede, at der var opstillet en kontorvogn ca. 6 m fra et af fortidsminderne uden den fornødne tilladelse. Regionskommunen har oplyst, at der vil blive indledt en sag om lovliggørelse af forholdet.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter naturbeskyttelseslovens § 18, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meter fra fortidsminder (fortidsmindebeskyttelseslinjen), der er beskyttet efter bestemmelserne i museumsloven. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Formålet med fortidsmindebeskyttelseslinjen er at sikre fortidsmindernes værdi som landskabselementer. Både den generelle betydning af fortidsminderne i landskabsbilledet, indsyn til og udsyn fra fortidsminderne skal sikres med bestemmelsen. Samtidig skal bestemmelsen sikre de arkæologiske lag i området omkring fortidsminderne, idet der ofte er særlig mange kulturhistoriske levn i områderne tæt ved de fredede fortidsminder.

Kommunen kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer, jf. naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2. I overensstemmelse med bestemmelsens ordlyd er praksis meget restriktiv.

I den enkelte sag skal der foretages en konkret vurdering af, om formålet med den ansøgte bebyggelse er så væsentligt, at den generelle beskyttelsesinteresse og hensynet til sikring af de arkæologiske lag bør vige, og en konkret vurdering af det ansøgte påvirkning af det beskyttede fortidsminde.

Efter praksis har det også betydning, om en dispensation kan medføre præcedens i strid med formålet med forbuddet. I vurderingen af den enkelte sag indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning en dispensation kan få for fremtidige sager. Hvis der meddeles dispensation, skal andre lignende sager som udgangspunkt behandles på samme måde. Efter praksis vejer den generelle beskyttelsesinteresse tungt, uanset at den enkelte sag kan have begrænset betydning.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder efter en samlet vurdering, at der ikke foreligger sådanne særlige omstændigheder, som kan begrunde en dispensation fra forbuddet mod tilstandsændringer indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det ansøgte med dets størrelse og placering og meget tæt på fortidsminderne, vil sløre forståelsen af fortidsminderne og oplevelsen af disse som landskabselementer, og herunder vil begrænse indsynet til og udsynet fra dem. Nævnet har endvidere tillagt det vægt, at annekset, uanset en lavere placering i forhold til fortidsminderne, vil fremtræde markant og medføre en uønsket fortætning af bebyggelsen på ejendommen i strid med hensynene bag fortidsmindebeskyttelseslinjen.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har tillige lagt vægt på den restriktive praksis indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen, ligesom det er indgået i nævnets vurdering, at en dispensation vil kunne få betydning i andre lignende sager om opførelse af bebyggelse og dermed skabe præcedens i strid med beskyttelsens formål.

I forhold til de påberåbte tidligere afgørelser om dispensation i området bemærkes det, at Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke er bundet af regionskommunens dispensationspraksis.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales det indbetalte klagegebyr, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1 og 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Bornholms Regionskommunes afgørelse af 27. august 2019 om dispensation til opførelse af anneks indenfor fortidsmindebeskyttelseslinjen på matr. nr. F1

, beliggende A1 , 3770 Allinge, til et afslag.